

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Småkraft AS
Postboks 7050
5020 BERGEN

Deres ref

Vår ref

Dato

17/459-

20. mars.2018

Bjørnåa kraftverk i Bindal kommune - klagesak

Småkraft AS klager den 01.11.2016 på Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) avslag av 11.10.2016 til bygging av Bjørnåa kraftverk. Begrunnelsen for klagen framgår i brev av 07.11.2016.

NVE har vurdert klagen uten å finne grunnlag for å gjøre om sitt vedtak, og har oversendt saken til departementet i brev av 20.02.2017.

1. Bakgrunn

Småkraft AS søkte 05.12.2014 om tillatelse til bygging av Bjørnåa kraftverk.

Bjørnåa kraftverk vil utnytte et fall på 357 m i Bjørnåa med inntak på kote 360 og kraftstasjon på kote 3. Kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,5 m³/s, som utgjør 252 % av middelvannføringen. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,4 MW og ifølge søker gi en beregnet produksjon på 11,5 GWh. Det skal slippes en minstevannføring på 24 l/s hele året.

NVE har kunngjort søknaden og sendt den på høring. **Bindal kommune** er positiv til utbyggingen på visse vilkår. **Fylkesmannen i Nordland** stiller seg kritisk til - og **Nordland fylkeskommune** fremmer innsigelse mot prosjektet - på grunn av negative konsekvenser for landskap og biologisk mangfold. Fylkesmannen legger også vekt på negative virkninger for reindrift. **Sametinget, Direktoratet for mineralforvaltning, Kystverket Nordland og Statens vegvesen** har ingen innvendinger mot prosjektet. **Bindal kraftlag SA** er netteier og opplyser at dagens leveringsradial med to fjordspenn til Reppa må oppgraderes betydelig for å motta produksjonen fra Bjørnåa kraftverk.

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Steinar Pettersen
22 24 61 39

2. NVEs vedtak

NVE oppsummerer sin vurdering av saken som følger i "KSK-notat 85/2016 Bakgrunn for vedtak Bjørnåa kraftverk":

"I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Bjørnåa kraftverk vil gi negative konsekvenser for landskap, biologisk mangfold og reindrift. En utbygging av kraftverket vil medføre store arealinngrep i krevende terreng, og NVE mener at inngrep i denne størrelsesordenen vanskelig kan forsvares i et område av stor verdi for landskapet. NVE er av det syn at de planlagte inngrepene samt medfølgende negative konsekvenser for landskap i denne saken ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes.

NVE har også lagt vekt på hensynet til biologisk mangfold, men mener at dette kan avbøtes i større grad enn ulempene for landskap. Nordland fylkeskommune har fremmet innsigelse til Bjørnåa kraftverk på grunn av konsekvenser for landskap. NVE er også av den oppfatning at en utbygging som bygges i et område med minimumsbeite vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet.

Etter NVEs vurdering kan ikke de negative konsekvensene ved en utbygging av Bjørnåa kraftverk forsvares av en estimert kraftproduksjon på 11,5 GWh/år."

3. Klagen

Småkraft AS klager i brev av 07.11.2016 på NVEs avslag på søknaden om tillatelse til bygging av Bjørnåa kraftverk. Klager mener begrunnelsen er mangelfull og delvis basert på feil fakta.

Departementet gjengir i det følgende hele klagen (unntatt kart som viser avgrensning av vinterbeiter):

"Klagen har som sin hovedbegrunnelse:

- 1. Konsekvenser for landskap*
- 2. Konsekvenser for biologisk mangfold*
- 3. Konsekvenser for reindrift*

Begrunnelsene er etter vår oppfatning mangelfulle og hva gjelder konsekvenser for reindrift er den basert på feil faktum.

Konsekvenser for landskap gjelder primært for den øverste delen av rørgaten. Den nederste delen er i ordinært skrånende terreng og Småkraft har bygget flere tilsvarende rørtraseer med tilbakefylte masser i traseen.

Fra pel 1300 og inn til inntak på pel 1970 er det lite stigning og terreng med lite overdekning. Hele grøften i dette partiet var planlagt med sprengt grøft. I tilbakemelding 31.03.16 er det kommentert at Småkraft på bakgrunn av ny miljørapport ønsker at rørtraseen skal følge opprinnelig trase i kystfuruskogen og ikke i kløft øst for opprinnelig rørtrase. Begrunnelsen for dette er at kystfuruskogen er fjernet som egen naturtype da verdiene ikke er store nok samt at det er funnet større naturverdier i kløften. Småkraft ser

av vedtaket at NVE ikke har tatt stilling til rørgate i fjell mellom pel 1300 og til inntak. Vi ønsker at dette også må vurderes.

Konsekvensene for biologisk mangfold vektes mindre enn de to andre forholdene. For verdier i kløft øst for rørtrase vil disse delvis avbøtes ved å ikke bli fysisk berørt. For Bjørnåa og verdien i nederste del (B – verdi) vil uttak av vann være avgjørende for opprettholdelse av verdi. Langedalselven og et ikke ubetydelig restfelt vil gi nedbør og fuktighet til nederste naturtype. Vi mener det i dette tilfellet ligger bedre til rette for avbøtende/ kompensierende restvannføring enn i mange andre konsesjonsgitte prosjekter

Det tredje forholdet er konsekvensene for reindrift. Der synes både Nordland fylkeskommune og NVE å legge til grunn at nedslagsfeltet for kraftverket inngår i beitegrunnlaget for reindriften. Dette er ikke tilfelle. Det framgår av utredningen "Forslag til øvre reintall i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt" som Bioforsk og Nordlandsforskning utarbeidet i 2007 på oppdrag fra Reindriftsforvaltningen. Rapporten ble utarbeidet for lage et vurderingsunderlag for å øke reinkvoten i reinbeitedistriktet. Rapporten la til grunn de arealene som var definert som vinterbeite I og II i de kommunale arealbruksplanene. Resultatet ble at kvoten ble økt. Områdene Jøtulfjellet, Sæternesfjellet og Reppafjellet inngår ikke i disse arealene, jfr. Kartutsnittet under. Riktignok ble en overslagsberegning av en mulig økning av reinkvoten ved bruk av disse arealene tatt inn i rapporten etter høringsrunden, men en slik utvidelse krever endring i arealbruksplanen for Bindal kommune. Noen slik endring er ikke gjort, og reinkvoten er fortsatt per 2015 på 2 200 dyr. Dette er under rapportens anbefalinger også når Reppafjellene holdes utenom.

Grunneierne kjenner ikke til at det har vært reindrift i disse fjellene i de siste femti år. De samiske høringsinstansene har da heller ikke reist innsigelser mot utbyggingen, og det er på dette grunnlaget vanskelig å se at reindriftshensyn kan brukes som en saklig begrunnelse for konsesjonsavslaget.

Etter vår oppfatning kan konsekvensene for landskap og biologisk mangfold avbøtes slik at de blir fullt akseptable. Når da den tredje begrunnelsen - uheldige konsekvenser for reindrift - ikke er relevant siden denne næringen ikke utøves hverken i eller nær nedslagsfeltet for kraftverket, så gjenstår det ikke noen relevante argumenter for å nekte konsesjon.

Vi vil avslutningsvis peke på at det tidligere er gitt konsesjon til sammenliknbare prosjekter i samme område der det både er større naturinngrep og der det er reelle konflikter med reindriftsinteressene. Hensynet til likebehandling tilsier da at konsesjon også av denne årsak må innvilges.

På dette grunnlaget anmoder vi OED om å omgjøre NVEs vedtak og innvilge konsesjon for Bjørnåa Kraftverk. jf vannressurslovens §25.

Begrunnelse for klagen er utarbeidet av Småkraft AS og grunneierne."

4. Departementets merknader

Tillatelse til Bjørnåa kraftverk kan gis om "*fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser*", jmfør vannressursloven § 25 første ledd. Departementet vil drøfte de merknadene fra klager som er nødvendig for å grunnngi avgjørelsen.

Departementet kan også ta hensyn til forhold som ikke er tatt opp av klager.

NVE har i sitt vedtak lagt til grunn at tiltakshaver har opprettholdt søknadens løsning for vannvei, slik dette framkommer av e-post den 22.02.2016: "*På bakgrunn av siste rapport opprettholdes røtrase som vist i opprinnelig søknad*".

I klagen gis det imidlertid uttrykk for at også tunnellsøknad i øvre del (alternativ 1) ønskes vurdert: "*Småkraft ser av vedtaket at NVE ikke har tatt stilling til rørgate i fjell mellom pel 1300 og til inntak. Vi ønsker at dette også må vurderes.*"

Samfunnsnytte og prissatte konsekvenser

Den viktigste samfunnsnyttien med Bjørnåa kraftverk vil være produksjon av ny fornybar kraft. Kraftverket vil produsere om lag 11,5 GWh/år, med om lag 3,7 GWh vinterkraft.

Utbyggingskostnadene er oppgitt til 43,4 mill. kr. Dette gir en spesifikk utbyggingspris på 3,77 kr/kWh. Justert til prisnivå per 2017, vil estimert byggekostnad være 46,9 mill. kr. som gir en spesifikk utbyggingskostnad på 4,07 kr/kWh.

Netteier har opplyst leveringsradialen til Reppa, som inkluderer to fjordspenn, må oppgraderes for å motta produksjonen fra Bjørnåa kraftverk. Disse kostnadene er ikke beregnet. Departementet legger uansett til grunn at tiltakshaver vil måtte betale et anleggsbidrag, og at dette vil ha betydning for prosjektets lønnsomhet.

Departementet har gjort en beregning av nåverdien av prosjektet basert på oppgitte investeringskostnader, antatte driftskostnader, forventet produksjon og elsertifikatpris, samt et utfallsrom for kraftprisen, slik det er modellert av NVE frem mot 2030 (høy/lav/basis). Forventet kraftproduksjon er basert på søknaden.

Gitt forutsetningene for investerings- og driftskostnader gir prosjektet svak positiv nåverdi om man legger NVEs basisprisbane til grunn. Departementet påpeker at det er stor usikkerhet knyttet til kraftprisutviklingen fram i tid. Det er også usikkerhet knyttet til prosjektets kostnader, herunder størrelsen på et anleggsbidrag.

Tiltakshaver har skissert to alternative løsninger for vannvei for å redusere miljøkonsekvensene av Bjørnåa kraftverk. Alternativ 1 innebærer en nærmere 800 m lang boret tunnel øverst mot inntaket, mens alternativ 2 innebærer tunnel i hele vannveiens lengde. Gitt de samme forutsetningene som for hovedalternativet, vil alternativ 1 gi en svak negativ nåverdi basert på basis prisbane. Alternativ 2 gir en betydelig negativ nåverdi gitt de samme forutsetningene.

Nåverdien av prosjektet inngår i departementets vurdering av prosjektets samlede fordeler og ulemper. Departementet understreker at de samlede virkningene av tiltaket ikke er begrenset til de som kan prissettes. Tiltaket vil også ha virkninger på blant annet natur, miljø og areal. I konsesjonsvurderingen vurderer departementet miljøvirkningene av tiltaket, og tar stilling til om tiltaket samlet sett kan vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt, gitt usikkerheten i de prissette virkningene.

Landskap

NVE har i begrunnelsen for avslaget i KSK-notat 85/2016 vektlagt at tiltaket vil innebære store terrenginngrep i rørtraseen, inkludert overføringen. NVE viser bl.a. til at fylkeskommunen har innsigelse på dette grunnlag med henvisning til "*Regional plan for små vannkraftverk i Nordland*". Det er først og fremst pekt på at rørtraseen i øvre del vil innebære omfattende sprengningsarbeider i et åpent område med lite vegetasjon. NVE er av den oppfatning at også den nedre del av rørtraseen vil innebære store terrenginngrep, og at dette inngår i den samlede vurderingen av konsekvenser for landskapet.

Departementets retningslinjer for små vannkraftverk vil bli lagt til grunn for vurderingen av tiltakets virkninger på landskap.

Bjørnåa kraftverk er lokalisert på en halvøy sør for fylkesvei 76 mellom Tosbotn og Velfjorden, avgrenset av Tosenfjorden/Bindalsfjorden. Halvøya er uten tyngre tekniske inngrep hvis en ser bort fra bebyggelsen ved Reppa med tilhørende kraftforsyning. Departementet legger til grunn at halvøya er et relativt stort område med urørt preg, og at dette er en verdi som må tas med i vurderingen av Bjørnåa kraftverk. Området Seternesfjellet er ifølge NVE også registrert som et viktig friluftsområde bl.a. pga. inngrepsfrihet og områdets størrelse.

Departementet legger til grunn at øvre del av tiltaksområdet vil berøre arealer som i retningslinjene er omtalt som "sårbart høyfjell". Dette hensynet er vektlagt i fylkeskommunens småkraftplan og er en del av grunnlaget for fylkeskommunens innsigelse i denne saken.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering og fylkeskommunens syn om konsekvensene for landskap i tiltaksområdets øvre del. Sett i lys av at hele tiltaksområdet er beliggende i et område av noen størrelse med et urørt preg, er departementet også enig i NVEs vurdering av at terrenginngrepene knyttet til resten av rørtraseen må tillegges noe vekt.

Departementet er av den oppfatning at det skisserte alternativ 1 i noen grad vil redusere de landskapsmessige konsekvensene av Bjørnåa kraftverk. Først og fremst vil omfanget av inngrep i åpent høyfjellsterreng bli redusert. Imidlertid vil overføringen av sidebekken fortsatt innebære inngrep i slikt terreng. Departementet legger til grunn at alternativ 1 fortsatt vil være konfliktfullt når en legger til grunn at hele tiltaksområdet inngår i et område av noen størrelse med urørt preg, og at også nedre del av rørtraseen er vurdert å gi betydelige,

synlige landskapsinngrep pga. et krevende terreng. Departementet vil samtidig peke på alternativ 1 har dårligere lønnsomhet enn hovedalternativet.

Reindrift

Reinbeitedistriktet Jillen-Njaarke har beiterettigheter i tiltaksområdet. Området er ifølge reindriftskart "vinterbeite 1", mens søknaden oppgir "vinterbeite 2".

Fylkesmannen mener at det særlig vil være anleggsperioden som kan være en utfordring for reindriften i området, og det må legges vekt på den samlede belastningen for reindriften.

Klager viser til at grunneierne i området mener det ikke har vært reindrift i området på 50 år, og henviser også til at området ikke var lagt til grunn for fastsettelse av et øvre reintall for distriktet.

NVE har tillagt hensynet til reindriften vekt i sin vurdering, både pga. at tiltaket skal etableres i et område med minimumsbeite, og pga. mulig samlet belastning for reinbeitedistriktet.

Departementet er enig i NVEs vurdering av forholdet til reindriften, og viser også til NVEs behandling av klagen i brev av 20.02.2017. Departementet vil legge til at områder som i liten grad er påvirket av tekniske inngrep, kan ha en særlig verdi for reindriften.

Biologisk mangfold

Kunnskapen om tiltaksområdets verdi for biologiske mangfold er oppdatert i løpet av søknadsbehandlingen. En verdifull forekomst av kystfuruskog er nedgradert til ikke å ha spesiell verdi. Imidlertid renner Bjørnåa gjennom en bekkekløft som er verdsatt som viktig (B-verdi). Det er også registrert en bekkekløft øst for Bjørnåa, men denne vil ikke bli berørt av tiltaket.

De største verdiene knyttet til Bjørnåas bekkekløft er lokalisert nedenfor Bjørnåas samløp med Langedalselva. Restfeltet er her betydelig større enn hva som er vanlig ved småkraftutbygging, og dette forholdet bidrar til at konsekvensene av en utbygging for det biologiske mangfoldet vurderes til kun å være små til middels store.

NVE har ikke lagt avgjørende vekt på hensynet til det biologiske mangfoldet, da ulempene kan avbøtes med tiltak i noen grad, først og fremst minstevannføring. Biolog har gjort en vurdering av behovet for minstevannføring på utbyggingsstrekningen, og mener det er vanskelig å anslå hvilken minstevannføring som er nødvendig for å ivareta hensynet til bekkekløfta og de fuktighetskrevede artene. Det er antydning at en noe større minstevannføring enn alminnelig lavvannføring, som tiltakshaver har lagt til grunn, vil være fordelaktig.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger når det gjelder konsekvensene for biologisk mangfold.

Oppsummering

Bjørnåa kraftverk vil kunne bidra med om lag 11,5 GWh fornybar energi. Tiltaket vil kunne gi varige inntekter til søker, grunneiere og kommunen, samt positive ringvirkninger lokalt.

Departementet legger til grunn at Bjørnåa er lokalisert i et område av noe størrelse som framstår uberørt og med få inngrep, og at området har verdi for landskap, reindrift og biologisk mangfold. Departementet slutter seg til NVEs vurdering og konklusjon når det gjelder konsekvenser av en utbygging av Bjørnåa kraftverk for disse tema. Selv om alternativ 1 har noe mindre konsekvenser for landskapet i øvre del, legger departementet vekt på at overføringen av sidebekken fortsatt vil innebære inngrep i slikt terreng, og at også nedre del av rørtraseen er vurdert å gi betydelige, synlige landskapsinngrep. En utbygging av Bjørnåa kraftverk etter dette alternativet vil dessuten ha en lønnsomhet som i mindre grad kan bære ulempene for landskap, reindrift og biologisk mangfold.

Etter en samlet vurdering finner departementet at fordelene og nytten ved Bjørnåa kraftverk er mindre enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilkåret for å gi tillatelse er dermed ikke oppfylt, jf. vannressursloven § 25.

5. Departementets konklusjon

Klagen fra Småkraft AS blir ikke tatt til følge. Departementet opprettholder NVEs vedtak av 11.10.2016.

Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28, tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Steinar Pettersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
Bindal kommune
Fylkesmannen i Nordland
Nordland fylkeskommune
Norges vassdrags- og energidirektorat